

معنای تفسیر انسان به انسان

ما در این وادی معرفتی در جست‌وجوی پاسخی برای پرسش «من هو» (من کیستم، او کیست؛ تو کیستی؟)...

ما در این وادی معرفتی در جست‌وجوی پاسخی برای پرسش «من هو» (من کیستم، او کیست؛ تو کیستی؟) هستیم. انسان محکم از دیدگاه قرآن و انسان محکم عینی، یعنی معصومان (علیهم‌السلام) میزان سنجش انسانیت انسانهای متشابه‌اند. ما با عرضه خویش به قرآن و عترت می‌یابیم که کیستیم و ماهیت معروف انسانی در قرآن کریم و انسانیت تبلور یافته در انسانهای کامل، تا چه اندازه بر ما تطبیق می‌کند.

پس از جواب از این پرسش، دریچه دیگری در انسان‌شناسی گشوده خواهد شد، زیرا روشن خواهد شد که افراد بسیاری که در عرف، انسان قلمداد می‌شوند، در نگاه قرآن و با تطبیق حدّ تامّ قرآنی بر ایشان یا عرضه آنها به انسان کامل، حقیقتاً از جرگه انسانیت بیرون‌اند، چون اینان تشابهات وجودی خویش را پیرو محکّمات هستی خود نکرده و آن اصل اصیل انسانیت (روح ملکوتی و فطرت خدادادی) را زیر لایه‌های متراکم جهل و غفلت خویش مدفون کرده‌اند و اینجاست که تفسیر تشابهات وجود انسان به عنوان مقدمه علمی تحقق انسانیت، زمینه انسان‌سازی و عروج در مقامات انسانی را فراهم می‌آورد.

چون حقیقت انسانیت (حیات متألّهانه) دارای مراتبی است، تفسیر تشابهات وجود یا تفسیر انسانهای متشابه به محکّمات وجود یا انسانهای محکم نیز مراتبی دارد و به خارجان از جرگه انسانیت اختصاص ندارد؛ به ویژه که حفظ مقام انسانی نیز نیازمند این تفسیر است، بنابراین وادی دیگر معرفت در انسان‌شناسی، تفسیر تشابهات وجود است؛ بدین‌سان تا مرز ورود به محدوده انسان‌سازی، این سه مرحله به ترتیب برای انسان‌شناسی متصوّر است: شناخت بیرونی انسان؛ تفسیر انسانهای متشابه به انسان محکم از دیدگاه قرآن و انسان محکم عینی (عترت)؛ تفسیر تشابهات وجود انسان به محکّمات وجود او. بهترین معرّف و مفسّر انسان در همه این مراحل، خود انسان است.

گفتنی است شناخت انسان که از مهم‌ترین موضوعات کتاب تکوین است، همان معرفت موضوع انسان در جهان هستی است، بنابراین انسان‌شناسی نیز همانند گیتی‌شناسی، طبیعت‌شناسی، معدن‌شناسی و... نوعی تفسیر موضوعی شمرده می‌شود؛ اما بررسی آیات درونی وجود پر رمز و راز انسان و ارجاع تشابهات وجودی او به محکّمات فطری‌اش که همان تفسیر انسان به انسان است، به منزله تفسیر تربیتی این کتاب تکوینی الهی است.

تفسیر انسان به انسان، ص 247-248